

Seria: Profesorki Super-Babki
Nr odcinka: 180
Podseria: artystki
Podseria: składanki
Podseria: 'paragraf 22'

Maria Mokrzycka

gwiazda oper we Lwowie i Warszawie

Omawiana/Polecana książka:
Józef Kański: *Mistrzowie sceny operowej*, PWM Edition, 1998.

Omawiana książka jest typu kompendium, zawiera życiorysy ponad stu gwiazd operowych. Nasza seria odnosi się do pań pracujących jako nauczycielki, profesorki szkół wyższych, wykładowczynie na uniwersytetach, a dodatkowo uhonorowanych tytułem Doctor-a Honoris Causa i wtedy może być dowolnego zawodu. Ten tytuł świadczy iż LAUREATKA została uznana przez środowisko akademickie jako ktoś wybitny – dlatego takie postacie też były przedstawiane w naszej serii np. w odcinkach nr 32, 74, 95-97 oraz 125.

Z książek typu 'składanki' wybiera się zwykle kilka kobiet do krótkiego przedstawienia. Eseista robi to „na wyczucie”. Jak zwykle eseje są zachętą do sięgnięcia po oryginalną publikację. Zatem z polecanej książki wybrano Bohaterki:

- (a) Maria Mokrzycka;
- (b) Helena Zboińska-Ruszkowska oraz
- (c) Janina Karolewicz-Waydowa (w podserii 'paragraf 22').

Wiele innych postaci jest już omówionych w naszej serii jako bohaterki główne lub dodatkowe – tj. np.: Salomea Kruszelnicka, Teresa Żylis-Gara,

Krystyna Szostek-Radkowa, natomiast dr Stani Zawadzka będzie bohaterką innego odcinka naszej serii.

Ad a.

Maria Matylda Mokrzycka urodziła się 25 marca 1882r. we Lwowie, a więc ponad 140 lat temu. Wtedy była to Monarchia Austriacko-Węgierska. Zmarła 15 maja 1971r. w Skolimowie. Przeżyła prawie 90 lat. Była polską śpiewaczką sopranową. W omawianej książce notki są zwykle na 1-2, a czasem 3 strony. Zatem eseista wspomaga się zasobami Internetu. Jej zdjęcie w książce ma numer 22, jest zamieszczone na wkładce zdjęciowej, na papierze kredowym. Książka ma 375 stron. Jest zszywana, format typu „pocket”, ma twarde okładki. Eseista zwykle przegląda zasoby NAC oraz POLONA i stamtąd wybiera coś dobrze pasującego, wydaje się to cenne, nie jest tak łatwo to wyklikać, a ta książka (generalnie) nie zawiera zbyt wielu fotografii. Wyszukane fotografie zwykle nie są publikowane w polecanych dziełach. Warto zwrócić uwagę iż okres Jej młodości przypadł na okres gdy Monarchia Austrowęgierska „pozwalała” podbitym narodom na uczestnictwo w życiu politycznym, oraz udostępniała szkolnictwo – zezwalając na wykładowy język polski we Lwowie, czy Krakowie, natomiast Polacy znający niemiecki studiowali też we Wiedniu i całej Monarchii – mając pieniądze mieli takie szanse.

Nasza Heroina miała ojca urzędnika Edmunda Poecke, a Jej mamą była Teresa Babel. Autor nie podaje innych danych o Jej rodzinie. Była dwukrotnie zamężna: od 1900 z Bolesławem Mokrzyckim, a następnie, od 1907r. z Kazimierzem Pilarzem. W 1931r. wycofała się ze sceny operowej i **poświęciła pracy pedagogicznej**. Była wykładowcą w Wyższej Szkole Muzycznej im. Fryderyka Chopina oraz w PWST w Warszawie, to właśnie jest podstawą wyboru do naszej serii. Dziś te UCZELNIE mają inne nazwy **Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina** oraz Akademia Teatralna im. Aleksandra Zelwerowicza w Warszawie. Miała solidne podstawy, aby

uczyć muzyki i śpiewu. Swoje wykształcenie wokalne zdobyła w Lwowskim Konserwatorium¹. Jej mistrzem był Walery Wysocki², który wychował dziesiątki śpiewaków operowych. Miał wielkie doświadczenie operowe i pedagogiczne. On uznał Ją za wyjątkowy talent. Zatem w październiku 1905r. roku debiutowała na scenie Opery Lwowskiej w utworze (operze) „Chopin” Giacomo Oreficego (dziś nieznana, nie wznawiana). Po okresie występów we Lwowie i w Krakowie, w roku 1907r. została solistką Opery Warszawskiej. Do 1909r. roku śpiewała w Warszawie (z tego okresu pochodzi kilka płyt nagranych przez Nią wspólnie z Mattia Battistinim) – m.in. duety z Rigoletta, Pajaców i Traviaty.

W latach 1909–1916 występowała za granicą (Włochy, Hiszpania, Stany Zjednoczone). Zatem była to błyskawiczna i wielka kariera. Musiała śpiewać zapewne w kilku językach, takich w jakich napisano ówczesne opery niemieckim, włoskim, francuskim. Śpiewała w Turynie, Genewie, Budapeszcie, Madrycie, Barcelonie oraz we Wiedniu – w stolicy Imperium. Towarzyszyli Jej najwybitniejsi śpiewacy. Pan Kański podaje Jej wielkie role: Tatiany w Eugeniuszu Onieginie, Mimi w Cyganerii, a także tytułowa rola w Madame Butterfly.

Następnie wyruszyła za ocean, gdzie dała m.in. koncert w San Francisco, którego program obejmował między innymi polskie pieśni. Wróciła do Lwowa, martwiąc się o los rodziny. Podczas I wojny światowej, śpiewała dla żołnierzy w szpitalach wojskowych Wiednia, Innsbrucka, Krakowa i Stanisławowa. W 1916r. zamieszkała w Warszawie, a w końcu sezonu 1916/17 zaangażowała się do stołecznej opery i pozostała jej czołową solistką do 1931r. W międzyczasie skończyła się wojna, powstała niepodległa POLSKA. Z innych odcinków wiemy ile artystów osiadło

¹ https://pl.wikipedia.org/wiki/Lwowska_Narodowa_Akademia_Muzyczna; dziś Lwów to Ukraina. Uczelnia kontynuuje tradycje

<< ISTNIAŁY: Konserwatorium Polskiego (wcześniej Galicyjskiego) Towarzystwa Muzycznego, Konserwatorium im. Karola Szymanowskiego oraz Zakład Muzykologii Uniwersytetu Lwowskiego (rozwiązany 31 grudnia 1939 roku)>>.

² https://pl.wikipedia.org/wiki/Walery_Wysocki;

<< **Walery Wysocki** (ur. 4 czerwca 1835 w Radomsku, zm. 12 października 1907 we Lwowie) – polski śpiewak (bas), profesor śpiewu, założyciel lwowskiej szkoły wokalne, nauczyciel wokalistów operowych.>>.

w Warszawie – inne divy operowe oraz muzycy – wykonawcy, dyrygenci i kompozytorzy. Co by osiągnęli gdyby nie nowa wojna – rozpoczynająca się w 1939 roku.

Pomimo bycia sopranem lirycznym, śpiewała również dramatyczne partie w operach takich, jak *Halka*, *Tosca*, *Mefistofeles*, czy *Walkiria*.

Jej repertuar był wszechstronny – musiały być w nimi opery polskie – między innymi śpiewała partię tytułową podczas prapremiery *Hagith* Szymanowskiego³. **Była to jego pierwsza opera**, dziś być może nikt o niej nie słyszał. Jego siostra jest bohaterka innego odcinka naszej serii tj. 146. Kreowała też główną rolę w pierwszym polskim przedstawieniu opery **Różyckiego** *Eros i Psyche*. Dziś te utwory są zupełnie zapomniane.

Jan Kański cytuje pamiętniki Janiny Karolewicz-Waydowej: „Uroczą kobietą, wspaniałą koleżanką, osobą o wyjątkowym charakterze”.

Zmarła 15 maja 1971r. podczas letniego pobytu w Schronisku Artystów Weteranów Scen Polskich w Skolimowie. Została pochowana na Cmentarzu Stare Powązki w Warszawie.

Ad c. /nie po kolei/

Janina Karolewicz-Waydowa – trzecia Bohaterka – urodziła się 3 stycznia 1876 roku w Warszawie, w tej samej epoce co poprzednia gwiazda, ale był to zabór rosyjski, Ona z kolei była poddaną CARA Imperium Rosyjskiego (Imperatora). Zmarła 20 czerwca 1955r. w naszej stolicy. Była polską śpiewaczką operową (sopran). Podano podserię ‘paragraf 22’, bo Ona nie była pedagogiem. Jej sylwetkę opisano na stronach 86-87-88 polecanej książki. Też kształciła się we Lwowie pod kierunkiem tego samego nauczyciela co Maria. Miała równie wielką, a może i większą karierę międzynarodową – Berlin, Lizbona, Odessa, Kijów, Petersburg i Charków.

³ [https://pl.wikipedia.org/wiki/Hagith_\(opera\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Hagith_(opera)); informacja o operze.

Eseista był w Teatrze Maryjskim w St. Petersburgu – genialnie wielki i piękny, dziś to cudownie odbudowana scena po zniszczeniach II wojny światowej. Śpiewała też wielki rolę w Warszawie.

Z Wikipedii: << W 1906 w Kijowie wystąpiła u boku Szalapina, śpiewała z nim także później, m.in. w **londyńskiej Covent Garden** i w Petersburgu. Miała turę objazdową po Ameryce w 1910r. Brała udział w zorganizowanym przez **Nellie Melbę**⁴ słynnym *tournée gwiazd* po Australii. Śpiewała również z **Enrico Caruso**⁵ (królem tenorów) w Londynie, Nowym Jorku, Chicago, Filadelfii, Bostonie, Cleveland, São Paulo i Minneapolis >>. Zatem była to wręcz szalona kariera. Darem losu było również iż w obsadach oper bywali inni najślynniejsi muzycy świata, może to być peszące, może być inspirujące – w Jej przypadku tylko „dodawano skrzydeł”.

Co nietypowe W latach 1917–1919 oraz 1934–1936 obejmowała **dyrekcję opery w Warszawie**.

Ad b.

Helena Zbońska primo^ovoto Ruszkowska, secundo^ovoto Seeligerowa urodziła się 23 kwietnia 1877r. we Lwowie, a zatem należała do tej samej „paczki”. Zmarła 4 listopada 1948r. w Krakowie, była polską śpiewaczką (sopran) oraz pedagogiem. Po zejściu ze sceny zamieszkała w Krakowie i poświęciła się pracy pedagogicznej w konserwatorium krakowskim, a potem we własnej prywatnej szkole śpiewu. Okupację niemiecką przeżyła w Krakowie.

⁴ https://en.wikipedia.org/wiki/Nellie_Melba; << **Nellie Melba**, właśc. **Helen Porter Mitchell** (ur. 19 maja 1861 w Richmond k. Melbourne, zm. 23 lutego 1931 w Sydney) – australijska śpiewaczka (sopran liryczno-koloraturowy). Głównym terenem jej triumfów była londyńska Covent Garden, a największą kreacją rola Mimi w *Cyganerii* Giacomo Pucciniego. Krytycy twierdzili, że była opętana zazdrością do rywalek, takich jak Luisa Tetrazzini, Emma Eames, Selma Kurz i Lillian Nordica>>.

⁵ https://pl.wikipedia.org/wiki/Enrico_Caruso; o śpiewaku.

Po wojnie objęła **stanowisko profesora PWSM w Krakowie**.

Jej uczennicami były: Ewa Bandrowska-Turska (nr odcinka: 164), Ada Sari (nr 175), Wanda Werwińska (nr 179), które są bohaterkami podanych odcinków naszej serii – bo podobnie jak ich Maestra przechodziły ze sceny do uczelni muzycznych. Uczniowie świadczą o Mistrzu, o nauczycielu – w tym przypadku o MAESTRZE.

Nie streszcza się książek. Wydaje się, że **opera** nie jest tak popularna jak dawniej, bywa, że pojawiają się składanki wielkich arii. Mimo to warto uświadomić sobie jaki poziom miała i ma muzyka polska i polskie szkolnictwo muzyczne. Wiele profesorek było zatrudnionych na całym świecie w Japonii, Niemczech, Australii czy USA.

Opery „lecą” w Tv na kanałach operowych. Książka jest polecana, Bohaterki te i inne warte są przypomnienia.

LINKI

[http://zdroj.ciechocinek.pl/2018/10/26/janina-korolewicz-waydowa-debiut-primadonny-rok-praw-kobiet/;](http://zdroj.ciechocinek.pl/2018/10/26/janina-korolewicz-waydowa-debiut-primadonny-rok-praw-kobiet/)

<https://www.okoliceopery.pl/janina-korolewicz-waydowa-spiewaczka-dyrektor;>

Dodatek

<https://www.youtube.com/watch?v=vQBI7oH3Uys>; nagranie archiwalne!!!

DODATEK

<https://culture.pl/pl/artykul/powtarzано-mi-tysiace-razy-ze-dobrze-gralam-w-operach-moniuszki>; O Salomei Kruszelnickiej.

ZDJĘCIA PRZY OKAZJI

MARIA MOKRZYCKA - NAC

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Z roku 1926

Widoczni od lewej: Freszel Franciszek, Maria Mokrzycka i Adam Dobosz.

GROSSES THEATER | **TEATR WIELKI**

Montag, den 8. Mai 1918 | W poniedziałek, dnia 8 Maja 1918 r.

Oper v. Moniuszko | **HALKA** | Opera Moniuszki

Mittwoch, d. 10. Mai | W środę, d. 10 Maja

Oper v. Puccini | **MADAME BUTTERFLY** | Opera Puccini'ego

Gastspieler: — Gościnnie wystąpi:

M. MOKRZYCKA

Veranstaltet von der Verwaltung des Grossen und Kleinen Theaters, Leipzig, im Auftrage des Reichsausschusses für Kunst und Wissenschaften, Leipzig, im Auftrage des Reichsausschusses für Kunst und Wissenschaften.

Anfang 8 Uhr abends | Początek o godz. 8 wieczorem.

GROSSES THEATER | **TEATR WIELKI**

Sonabend, den 29. April 1916 | W sobotę, dnia 29 kwietnia 1916 r.

Oper v. Tschyrowksky **EUGEN ONIEGIN** Opera Czajkowskiego
 Montag, den 1. Mai | W poniedziałek, d. 1 Maja

DIE BOHEME | **CYGANERJA**
 Oper von G. Puccini | opera G. Puccini'sego

Gastspiel: — Gościnnie wystąpi:
M. MOKRZYCKA

Die Vorstellungen sind an der Kassenkassette des Opernhauses des Grossen Theaters täglich von 11 1/2 bis 12 Uhr nachmittags, und an Sonntagen und Feiertagen von 11 1/2 bis 12 Uhr nachmittags zu haben. | Biety bilety i karty w kasie Teatru Wielkiego w Warszawie, ul. Krakowskie Przedmieście 13, godz. 11:30 do 12:00 po południu, a w weekendy i święta od godz. 11:00 do 12:00 po południu.

GROSSES THEATER | **TEATR WIELKI**

Freitag, den 12. Mai 1916 | W piątek, dnia 12 Maja 1916 r.

Oper v. G. Puccini **DIE BOHEME** | **CYGANERJA** Opera Puccini'sego
 Samstag, d. 14. Mai | W sobotę, d. 14 Maja

Oper v. K. Gounod **FAUST** Opera K. Gounoda
WALPURGISNACHT | **NOG WALPURGI**

Gastspiel: — Gościnnie wystąpi:
M. MOKRZYCKA

Eintrittskarten sind an der Kassenkassette des Opernhauses des Grossen Theaters täglich von 11 1/2 bis 12 Uhr nachmittags, und an Sonntagen und Feiertagen von 11 1/2 bis 12 Uhr nachmittags zu haben. | Biety bilety i karty w kasie Teatru Wielkiego w Warszawie, ul. Krakowskie Przedmieście 13, godz. 11:30 do 12:00 po południu, a w weekendy i święta od godz. 11:00 do 12:00 po południu.

Anfang 8 Uhr abends. | Początek o godz. 8 wieczorem.

JANINA KOROLEWICZ-WAYDOWA

Not secure | zdroj.ciehocinek.pl/2018/10/26/janina-korolewicz-waydowa-debiut-primadonny-rok-praw-kobiet/

YouTube Maps YouTube Maps ear

Historia

Janina Korolewicz-Waydowa. Debiut primadonny [ROK PRAW KOBIECI]

26 października 2018 Redakcja

artinfo.pl/artinformacje/odsloniecie-popiersia-janiny-korolewicz-waydowej-autorstwa-barbary-falender

YouTube Maps YouTube Maps ear

Z A P R O S Z E N I E

Mecenas rzeźby

DYREKTOR TEATRU WIELKIEGO - OPERY NARODOWEJ
WALDEMAR DĄBROWSKI

ZAPRASZA NA UROCZYSTE ODSŁONIĘCIE POPIERSIA

**JANINY
KOROLEWICZ-WAYDOWEJ**

WYBITNEJ ŚPIEWACZKI DYREKTORKI OPERY LWOWSKIEJ
I DWUKROTNEJ DYREKTORKI TEATRU WIELKIEGO W WARSZAWIE

RZEŻBA: **BARBARA FALENDER**

12 MARCA 2022 ROKU, GODZ. 14:00

FOYER
TEATR WIELKI - OPERA NARODOWA

PROGRAM:
JAN GALL *Skowik zaufany*
Teona Todua
STANISŁAW NIEWIADOMSKI *Werbunek*
Paweł Horodyski
STANISŁAW NIEWIADOMSKI *Panna i żołnierz*
Teona Todua, Paweł Horodyski

<https://artinfo.pl/artinformacje/odsloniecie-popiersia-janiny-korolewicz-waydowej-autorstwa-barbary-falender;>

e-teatr.pl/warszawa-odsloniecie-popiersia-janiny-korolewicz-waydowej-w-tw-on-22933

YouTube Maps YouTube Maps ear

fot. mat. Encyklopedii Teatru Polskiego

Pamięć o jej osobie i dokonaniach jest naszym obowiązkiem.

Pragniemy oddać hołd tej wielkiej kobiecie rękami innej wielkiej Polki.

Popiersie pierwszej i jedynej, jak dotąd, dyrektorki opery w Warszawie powstało w pracowni jednej z najznakomitszych na skalę światową rzeźbiarek, Barbary Falender.

Podziwiając misterną pracę w białym i czarnym marmurze, uwieczniającą wybitną postać polskiej sztuki, pamiętajmy, że żyjemy w świecie silnych kobiet.

WALDEMAR DĄBROWSKI

[https://www.wikidata.org/wiki/Q8862340;](https://www.wikidata.org/wiki/Q8862340)

antykwarjatpienwodruk.pl/sklep/biografie-listy-wspomnienia-pamietniki/2291-korolewicz-waydowa-j-sztuka-i-zycie-moj-pamietnik

Korolewicz- Waydowa J. " Sztuka i życie - mój pamiętnik" Wrocław 1958

Indeks: 2291

Stan: Używane

Korolewicz- Waydowa Janina

" Sztuka i życie - mój pamiętnik"

Wydawnictwo Ossolińskich

Wrocław 1958

1 Przedmiot

Twetuj Udostępnij Google+

Pinterest

Wyslij do znajomego

Drukuj

Wydany w 1958 roku – do wznowienia.

Helena Zboińska

W ogrodzie, przed swoim domem w 1939 roku ...

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Grupa widzów na trybunie. Widoczni m.in.: przywódca Powstań Śląskich poseł Wojciech Korfanty (trzeci z lewej), aktor Mieczysław Frenkiel (drugi z lewej) oraz śpiewaczka **Zbońska-Ruszkowska**. Rok 1919,

XIX 15
1917
Lwów

GALICYJSKIE BIURO KONCERTOWE M. TURKA
WE LWOWIE.

SALA TOWARZYSTWA MUZYCZNEGO
W PIĄTEK DNIA 14. GRUDNIA 1917.
NA DOCHÓD
O CIEMNIAŁYCH ŻOENIERZY
HELENA
ZBOIŃSKA
RUSZKOWSKA
Z UDZIAŁEM PIANISTKI
MARYI TYROWICZÓWNEJ
AKOMPANIAMENT:
Prof. STANISŁAW GŁOWACKI

AKOMPANIAMENT:
Prof. STANISŁAW GŁOWACKI

PROGRAM:

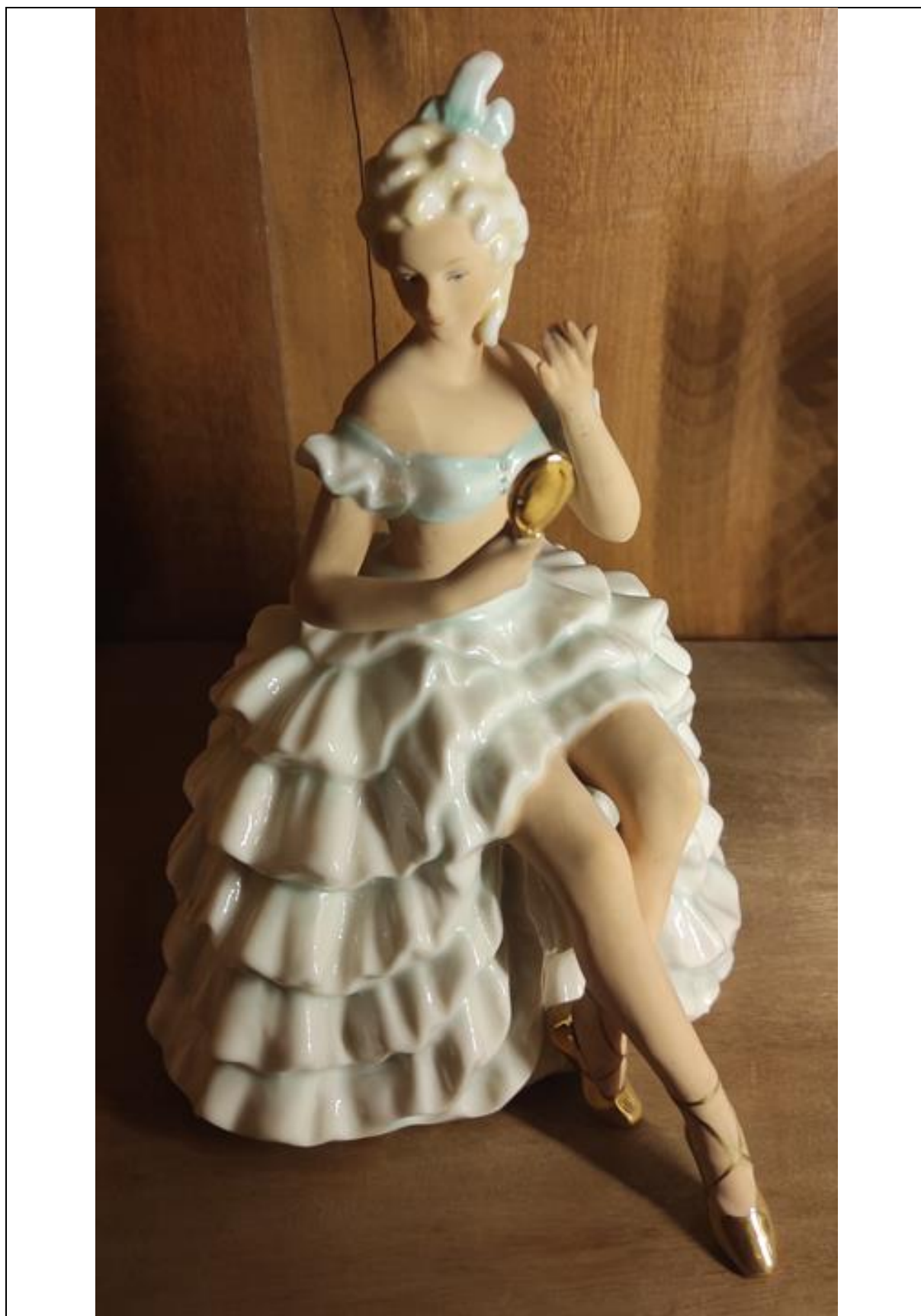
1. R. STATKOWSKI: Arya z opery „Filenia”
2. a) Z. JACHIMECKI: Ukojenie
b) J. HERMAN: Srebrna nić
c) L. MARCZEWSKI: Na ust koralu . . . H. Zboińska-Ruszkowska
3. BACH-BUSONI: Chaconne M. Tyrowiczówna
4. G. VERDI: Arya z opery „Ernani”
5. K. M. WEBER: Arya z opery „Oberon” . . . H. Zboińska-Ruszkowska
6. FR. LISZT: a) Dwa Sonety Petrarki
b) Ballada H-moll M. Tyrowiczówna
7. a) FR. CHOPIN: Cisza nocny
b) FR. LISZT: Lorelei
8. J. BENEDICT: Carnaval de Venise H. Zboińska-Ruszkowska

FORTEPIAN KONCERTOWY BESENDORFERA
ZE SKŁADU L. HESZELESA (DOM CHOPINA).

POCZĄTEK PUNKTUALNIE O GODZINIE 8 WIECZÓR.

Z ROZPOCZĘCIEM KAŻDEGO NUMERU PROGRAMU WSTĘP NA
===== SALĘ WZBRONIONY. =====

Cena programu 40 hal. 630807813

Zdjęcia NAC oraz POLONA i strony Internetowe.